Contributed by Rob Lubbersen
maandag, 05 augustus 2013 - Last Updated maandag, 05 augustus 2013

Guillermo del Toro is een filmmaker van Mexicaanse origine. Hij heeft naam gemaakt met Blade, met Hellboy en helemaal met Pan's Labyrinth. Films met een kritische ondertoon, of zelfs boventoon. Pacific Rim is zijn nieuwste film. Een blockbuster van 180 miljoen dollar, waarin gigantische robots de mensheid moeten redden van nog gigantischer monsters die uit zee opduiken.
Is Del Toro er in geslaagd om door dat gegeven wederom een kritische draad te weven?

Superhelden

Volgens de marxistische filmcriticus Dan Hassler-Forest is Guillermo del Toro één van de weinige hedendaagse regisseurs die weet te ontsnappen aan neoliberale invloeden of daar zelfs tegenin gaat. In zijn boek Capitalist Superheroes (2011) roemt Hassler-Forest vooral Hellboy als voorbeeld van een superheld die uit de toon durft te vallen. Die anders is dan de superrijke Batman en Iron Man en de superaangepaste Superman en Spider Man.

Hellboy breekt door zijn humor, relativering en absurdisme met de eerbied voor de machtigen op deze aarde en de acceptatie van hun gezag. Zelf heeft Del Toro daarover in de Filmkrant (2013) gezegd: "Net als bij sprookjes komt horror in twee varianten. De ene is behoudend, wat het meest voorkomt: 'blijf weg uit het bos en luister naar je ouders'. De andere variant is compleet anarchistisch en anti-establishment."

De film Pan's Labyrinth werd in 2007 uiterst lovend besproken. Zowel vanwege de artistieke schoonheid als vanwege de anti-fascistische en anti-autoritaire lading.
Dat alles schept verwachtingen. En nu is er dan Pacific Rim.

Giganten

Pacific Rim staat voor de Ring van Vulkanen in de Stille Oceaan. Een geologisch instabiel gebied. Tektonische platen schuren langs elkaar. Plots ontstaat er op de zeebodem een opening waardoor een enorm monster opstijgt naar de oppervlakte. En nog een. En nog een. De tientallen meters grote monsters, die Kaiju worden genoemd, vernietigen hele steden en bedreigen het voortbestaan van de mensheid. Dan besluiten alle landen om te trachten gezamenlijk deze bedreiging het hoofd te bieden. Er worden enorme vechtmachines gebouwd, van flatgebouwformaat, een soort robots die door mensen worden bestuurd. De robots noemt men Jaegers en ze worden bemand door een internationaal team van 'piloten'. Een geweldige strijd vangt aan en, gelukkig voor ons nageslacht, wordt deze voor het mensdom gunstig beslecht.

Trillen

Pacific Rim moet in 3D worden geconsumeerd. Liefst in Imax 3D zodat je er middenin zit. Want het

is een overdonderend visueel spektakel. Bij de gevechten tussen de Kaiju en de Jaegers kom je ogen en oren te kort. Terwijl je trilt op je stoel en je gehoor wordt belaagd door dreunende en scheurende geluiden weet je soms echt minutenlang niet wat je ziet. Zoveel vormen, zoveel kleuren, zoveel beweging. Nogmaals, gelukkig schijnen de belangrijkste gevechten uiteindelijk goed af te lopen. Een hele opluchting!

Maar zien we nou nog wat terug van de ‘oude’ Del Toro? Van die wat anarchistische ‘stier’?

Militair

Nee dus. Del Toro vindt zelf van wel. In het filmblad Schokkend Nieuws (2013) zegt hij: “Ik ben 48 en ik heb nog nooit iets voor geld gemaakt. Ik denk niet in termen van winst.” Dat moge zo zijn, maar die 180 miljoen dollar die in Pacific Rim zijn gestoken, zijn opgebracht door lieden die daar waarschijnlijk héél anders over denken. Verder stelt Del Toro: “En ik probeer bewust iedere vorm van militaire esthetiek te omzeilen.” Dat is zéker niet gelukt. Onder leiding van een maarschalk (!) beuken de Jaeger-eenheden (!) met tomeloos geweld (!) in op de monsterlijke vijand (!). Daarbij is die vijand ook nog eens ontdaan van werkelijk elk greintje goedheid en redelijkheid. Verder verdedigt Del Toro zich: “Ik wilde absoluut niet dat één land de wereld ging redden. In Pacific Rim zien we een zwarte leider,, een Japans meisje, een Peruviaans-Chinese communicatie-expert, een Australiër en een Rus.” Dat multi-culturele klopt, maar verder…. De strijd wordt overduidelijk gestreden onder aanvoering van de Verenigde Staten. De big boss, de maarschalk, is een regelrechte kloon van de zwarte Amerikaanse generaal Colin Powell. En over de man-vrouwverhouding kun je ook niet erg enthousiast worden. Dat Japanse meisje (!) verliest zich aanvankelijk in haar emoties en voert later louter luid geschreeuwde opdrachten van haar mannelijke co-piloot uit. Emancipatie? Ho maar! Macho-gedoe!

Een jongen van 12

Del Toro heeft zich in deze film iets te veel laten meeslepen door de fascinatie uit zijn jeugd voor Japanse horror-films, zoals Godzilla. Hoofdrolspeler Idris Elba, de maarschalk, zegt daarover in het Algemeen Dagblad (2013): “Hij gedraagt zich als een jongen van 12 die met zijn elektrische treintjes mag spelen.” En zo is het ook.

Pacific Rim is een oogverblindend en oorverdovend schouwspel. Maar wie op zoek gaat naar de ‘oude’ (kritische) Del Toro, die vindt in plaats daarvan de macho-droom van de ‘jonge’ Del Toro.

Deze bespreking verscheen oorspronkelijk op Grenzeloos